

LIBRISWe know
books

Radu Paraschivescu (n. 1960, București) este scriitor, traducător și în primul rând cititor. Unii îl consideră și ziarist – o încadrare pe care o refuză de fiecare dată. Spune despre el că apare mult prea des la televizor și la radio, motiv pentru care își îndeamnă prietenii să deschidă prudent frigiderule. E fascinat de Europa și de diamantele ei, de la Rothenburg la Sevilla, de la Bruges la Florența și de la Dinan la Sintra. Crede că Roma înseamnă apogeul frumuseții și că urma cea mai apăsată în viață o lasă imprevizibilul. Dacă ar fi să predea ceva, materia respectivă s-ar numi „Teoria și practica neașteptării“. Își păstrează nealterată capacitatea de-a admira și de-a iubi. La Humanitas publică romane (*Fluturile negru*, *Cu inima smulsă din piept*, *Podul Diavolului*, *Acul de aur și ochii Glorianei*, *Astăzi este mâinele de care te-ai temut ieri*, *Brățară pe glezna ta* etc.), volume de povestiri (*Bazar bizar*, *Aștept să crăpi – de astăzi, în prime time*, *Omul care mută norii*, *Garoafe la bordel*), literatură confesivă (*Am fost cândva femeie de onoare*) și texte despre România ultimelor decenii (*Maimuța carpatină*, *Două mături stau de vorbă*, *Orice om îi este teamă*, *În lume nu-s mai multe Români – planetei noastre asta i-ar lipsi*, *Noi suntem români (nimeni nu-i perfect)*, *Libertatea de depresie – Învăluiri și dezvăluiri de pe la noi*). Bestsellerul *Ghidul nesimțitului* i se vinde în peste 70.000 de exemplare. Are peste 120 de cărți traduse din autori ca Julian Barnes, Jonathan Coe, Salman Rushdie, George Saunders, Stephen Fry, David Lodge, William Golding, Kazuo Ishiguro, James Salter, Nick Hornby, Alain de Botton, C.S. Lewis, William Burroughs, John Steinbeck etc. De la unul dintre autorii traduși, Julian Barnes, a aflat că „îndrăgostirea e forma cea mai violentă a gustului“. Și tinde să-i dea dreptate.

RADU PARASCHIVESCU

Noul ghid al nesimțitului

după 20 de ani

HUMANITAS

Cuprins

<i>Argument</i>	5
Imagini din bordel	13
Triburi și triluri de pe Facebook	57
Ce mai impostura-vura?	87
Să mergem la (în) sală	141
Fotbal între muie și ciori	181
Colectiv – infamii individuale	223
Un simplu vis	235

Laudă (neblagiană) somnului

Politicianul care doarme în timpul programului nu trebuie doar înțeles, ci și felicitat. Într-un stil aparte, el face un bine comunității, electoratului. Se decuplează de urgențele zilei și i se abandonează lui Morfeu pentru ca, odată trezit la loc, să se aplece și mai decis asupra grijilor care-i frământă pe cei care l-au ales.

(Paranteză. Circulă o scenetă savuroasă prin saloanele politicii noastre. Un politician i se destăinuie unui coleg de partid că abia așteaptă să ajungă acasă și să cadă în brațele lui Orfeu. „Cu «M», dobitocule“, îl apostrofează colegul – pesemne mai mare în funcție. „Orfem“, se corectează docil somnorosul.)

În prima ediție din *Ghidul nesimțitului* fac portretul unui parlamentar răpus de oboseală, pe care discuțiile despre problemele la ordinea zilei îl împing treptat spre spațiul soporificului sau „în genunile nesimțirii“, cum spune un personaj din *O istorie a lumii în 10 și ½ capitole* de Julian Barnes. Și rezultă următorul fragment:

Ca dovadă că activitatea parlamentară vlăguiește, sunt tot mai dese cazurile când truditarii simt nevoia recuperării la locul de muncă. Aghioasele senatoriale țin pagina întâi a ziarelor. Alesul e surprins prăvălit în scaun, cu gura larg deschisă, capul dat pe spate și coama leonină răsfirată pe spătar.

Măinile îi zac inerte pe lângă corp. Pieptul i se mișcă amplu, într-un ruliu și tangaj oniric, subliniat de horcăieli decise. Senatorul visează. Nimeni nu știe ce, dar pe buze îi înflorește la un moment dat un surâs mulțumit. După două minute, zâmbetul i se preschimbă în rictus. Pe obrazul puhav i se prelinge un fir de transpirație, căci dormitul în pantaloni și sacou provoacă un mic disconfort termic. Când se trezește, senatorul se ridică în scaun și încearcă să-și dea seama cât de mult au avansat lucrările. Strădania nu ține mult. Înfrânt, senatorul inaugurează a doua rundă de picoteală cu conștiința datoriei împlinite. Azi nu prea are chef de intervenții în plen, dar, vorba lui Scarlett, și mâine e o zi.

Sigur, somnoterapia e doar una dintre metodele de refacere a forțelor la locul de muncă. Filmele porno sau concertele rock pe tabletă, jocurile pe calculator, incursiunile pe Facebook și mai ales *reel*-urile de pe TikTok sunt variante la fel de bune. Ar mai fi și cititul știrilor, dar procesul testează cu exigență IQ-ul unora dintre aleșii nației, așa că e mai prudent să fie lăsat deoparte. Oricum, ce câștigi dacă afli ce se petrece prin lume? Ca demn urmaș al lui Cațavencu, trebuie să declari, după modelul lui, că „Nu voi să știu de Europa dumitale, stimabile“.

Moțaiala și ațipirea sunt, se știe, transpartinice. Indiferent de siglă sau de acronim, procesul e același: îngreunarea pleapelor, respirația mai rară, scăderea pulsului, desprinderea de realitate și alunecarea într-o dulce amorțeală. Unele motive care împing la somn sunt previzibile: ședințe foarte lungi, vârstă înaintată, bairam în seara de dinainte, aer stătut în sală. Altele surprind și chiar contrariază: nevoia de siestă, discursurile plicticoase și andropauza.

Dormitul în post sau în funcție nu e o chestiune de dată recentă. Deja se poate vorbi de tradiție în domeniu, câtă vreme unul dintre primii politicieni surprinși dormind este cel dintâi președinte al Senatului, Oliviu Gherman, poreclit din acest motiv Somnorilă. În 2006, cam la data când apare primul volum din *Ghidul nesimțitului*, e rândul lui Adrian Păunescu să fie văzut dormind în timp ce la microfon vorbește un senator UDMR. După el adorm la serviciu, în tot felul de situații și poziții, Crin Antonescu, Dan Mihalache, Ion Iliescu, Varujan Vosganian, Traian Băsescu, Marian Sârbu, Vasile Soporan, Luminița Iordache, Constantin Mazilu, Gheorghe Ștefan etc.

Morfeu seceră la întâmplare, indiferent de convingeri, doctrină, partid și ideologie.

De exemplu, în 2017 i se întâmplă senatorului USR Mihai Goțiu să ațipească în plină ședință comună a camerelor, ceea ce-l face pe parlamentarul liberal Pavel Popescu să le ceară de la microfon celor prezenți în sală să vorbească încet, spre a nu-și trezi colegul. În replică, Mihai Goțiu invocă cele cinci zile și nopți petrecute în veghe neîntreruptă, „ca să ne asigurăm că PSD nu face vreo măgărie și în parlament“.

În 2020, în plină pandemie, senatorul Mircea Dăneasa de la AUR adoarme și el în ședință. Întrebat de sănătate, suceveanul contestă inclusiv fotografia în care e înfățișat picotind și-i declară reporterului că nu doarme, ci meditează. Citat de *Libertatea*, Mircea Dăneasa se lansează în explicații yoghine pretențios-ezoterice:

Poziția în care sunt înseamnă presiune pe stern. Asta activează ceea ce în sanscrită se numește *vishuddha chakra*. Activează conexiunile mintale speciale. Poeții o folosesc pentru

inspirație când vor să scrie. [...] Nu dormeam acolo. Îmi pregăteam niște idei pentru a doua zi la interpellare. Aveam interpellare la Comisia buget-finanțe-bănci și mă gândeam dacă este oportun să pun întrebări negative sau să fac o interpellare în registru pozitiv.

Hotărât lucru, se petrec multe întâmplări speciale în partea asta de lume. Nu trece un an și jumătate de la criza de „meditație“ a lui Mircea Dăneasa, și Vladimir Putin declanșează o operațiune – tot specială – în Ucraina.

În 2021 somnul îi trage un pumn în bărbie tocmai cuiva recunoscut pentru forța pumnului: lui Daniel Ghiță, fost senator PSD, în prezent membru al Partidului Patrioții Poporului Român, ajuns din ringul de kick-boxing în postura de decident legislativ. În mandatul de senator PSD, Daniel Ghiță adoarme după un croșeu al lui Morfeu și petrece destul timp departe de lumea dezlănțuită a Senatului. Iar mutarea lui la PPPR e un pas de bun augur. Printre altele, fiindcă obiectivele partidului sunt de o revigorantă originalitate. De exemplu, una dintre cele două „măsuri“ de redresare a sistemului național de apărare, ordine publică și siguranță națională este lozinca „Nimeni nu poate apăra România, mai bine decât noi românii“ – un enunț care *nu* este o măsură și în cuprinsul căruia virgula o ia la picior din locul unde trebuia să stea și se duce de capul ei într-un loc unde nu are ce să caute.

Nu-i vorbă, Parlamentul României oferă cadrul optim pentru calitățile oratorice ale lui Daniel Ghiță. Într-o interpellare de pomină din 2021, el i se adresează lui Mihai Polițeanu, dar sfârșește prin a fi învins prin KO de gramatica limbii române după ce își coboară ochii pe o foaie de pe care citește următoarele: „Ce să

înțelegem de aicea? Că aceste fantome a trecutului ne urmărește și ne otrăvește viețile și în zi... și azi?“ E vorba despre același Daniel Ghiță care, la început de mileniu, îndeamnă populația să plătească doar cu numerar și să renunțe complet la cărțile de credit spre a nu face jocul malefic al băncilor. Și e vorba, da, despre același Daniel Ghiță care, în pandemie, refuză să-și piardă libertatea purtând „botniță“, iar după izbucnirea războiului din Ucraina (care, de altfel, nici nu prea există, nu-i așa?) intoxică opinia publică afirmând că soldații ucraineni îi leagă de stâlpi și-i înjosesc pe tinerii care nu vor să meargă la luptă.

După ce se convinge totuși că războiul din Ucraina e real, Daniel Ghiță află că Volodimir Zelenski urmează să țină un discurs în Parlamentul României, îl numește „Zelinski“ și-i bate obrazul într-o postare de pe Facebook în care îl acuză că întreține războiul, în loc să capituleze în fața agresorului rus:

Zelinski, nu aveți ce să ne declarați în Parlamentul României [sic!]. Când ați vorbit în Parlamentul European, atacurile asupra poporului au fost extrem de agresive. Deci, orice ieșire publică plătește poporul nevinovat! Poporul român trăiește în sărăcie și cu teama zilei de mâine. Pentru mine are prioritate. Luăm de la gura seniorilor să cumpărăm arme, când se putea evita acest război inutil.

Morala fabulei e simplă: măcar când dormi nu poți să spui prostii.

Apa (cu sau fără Loredana Groza, featuring Cabron)

„Apa este ca o răcorire; nu numai că este rece, dar, când poți s-o domini, să fii deasupra ei, te răcorești.“ Nicolae Ciucă rostește fraza cu un aer sapiențial, de om pentru care accesul la esență este cel mai simplu lucru din lume. E bine totuși că România nu-l așteaptă pe ostașul în slujba țării ca să se folosească de apă. Românii, inclusiv Adrian Severin, cu toată uluirea provocată de vestea că apa are de două ori mai mult hidrogen decât oxigen, se găesc în raporturi bune cu apa din cele mai vechi timpuri. Și ce poate fi mai simpatic decât să te plimbi pe străzile unui orașel de pe Coasta Amalfitană, să te bucuri de vacanță și să dai peste o mașină cu număr de România, din ale cărei boxe se revarsă peste toată localitatea vocea Loredanei Groza (*Apa*), care rămâne aproape de tine și la mii de kilometri de casă?

Până la urmă însă, oricât ne-ar amuza cuvintele lui Nicolae Ciucă, apa chiar *este* o răcorire. Sigur, când o torni pe plita încinsă a nesimțirii de partid, ea sfârâie. Apoi însă lucrurile se aplanează, conflictul se stinge, iar actanții se retrag din scenă cu sentimentul că au făcut ce trebuia. Onoarea a fost apărată, partidul, de asemenea. Iar învinsul a capitulat, surprins și el de soluția învingătorului.

La ediția din 27 noiembrie 2008 a emisiunii *6! Vine presa* de pe postul B1TV, realizată în tandem de Livia Dilă și Mbela Nzuzi, se întâlnesc în platou doi oameni de partid: Anca Constantinescu de la PD și Marius Marinescu de la PC (fost coleg cu Anca Constantinescu la PD și membru pe rând, în traiectoria lui politică, al

PSD și PRM, ca tot românul imparțial). Fiecare dintre cei doi trage după sine o poreclă. Ancăi Constantinescu i se spune „Anca Ciocu' mic“, după ce, în 2004, le strigă în față mai multor parlamentari din PSD: „Ciocu' mic, acum suntem noi la putere!“ La rândul lui, Marius Marinescu este poreclit „Bideu“ și susține că-i datorează alintul lui Vasile Bлага, care pune în circulație zvonul că, în 2003, la prima demisie din PD, Marinescu ar fi demontat closetul și bideul din sediul din Aleea Modrogan al partidului și le-ar fi dus cu el nu se știe încotro.

Cei doi invitați sunt în plină campanie electorală. Ambii candidează pe listele partidelor din care fac parte, iar publicul așteaptă să vadă un dialog bogat în idei, argumente și inițiative. În fond, de asta vin invitații la emisiuni, ca să atragă nu doar simpatia, ci și votul priutorului. Și, inevitabil, prestația candidatului influențează percepția pe care o au alegătorii față de partidul de proveniență. Doamna Constantinescu și domnul Marinescu urmează să susțină o discuție tranșantă, dar politicoasă, chiar dacă nici unul dintre ei nu pare să-l suporte pe celălalt. De o parte și de alta a invitaților, Mbela Nzuzi și Livia Dilă sunt gata să pună întrebări bine țintite de pe foile pe care le au sub ochi. Totul se desfășoară în direct, așa că nimic nu poate fi ascuns sau „editat“.

Discuția are din capul locului premisele scurtcircuitului de comportament. Doamna „Ciocu' mic“ începe prin a spune că un guvern PSD ar fi un adevărat dezastru. Domnul „Bideu“ are fix aceeași părere despre un guvern PD și-i dă glas. Om cu fitilul scurt, Anca Constantinescu le roagă pe cele două moderatoare să-i închidă

microfonul lui Marius Marinescu. Livia Dilă și Mbela Nzuzi zâmbesc stingher și îngână ceva despre regula jocului electoral, pe când publicul înregistrează anomalia că solicitarea de cenzură vine din partea reprezentantei unui partid care se intitulează „democrat“.

După această deschidere fără menajamente, meciul ideilor urcă la cote fulminante. Sub titlul „«Bideu» și «Ciocu' mic», bălăceală TV“, ziarul *Adevărul* din 28.II.2008 reia momentul-cheie al dialogului.

A.C.: PD a făcut bine că v-a dat afară.

M.M.: Reprezentați niște hoți, dumneavoastră, liderii PD-ului.

A.C. (spre una dintre moderatoarele): Domnu' Marinescu ne-a furat bideul și noi suntem hoți?

M.M.: Aveți o față de bideu ce nu se poate, doamnă.

„Ciocu' mic“ nu digeră bine atacul. Se folosește de pixul pe care-l ține în mână și, cu ajutorul lui, răstoarnă unul dintre cele două pahare cu apă în poala „Bideului“. Acesta trece repede peste momentul de uluială, pune mâna pe al doilea pahar și i-l aruncă în față doamnei „Ciocu' mic“. Anca Constantinescu întoarce și celălalt obraz, numai că rezervele de apă ale emisiunii par epuizate. Nu mai e rost de încă un duș facial. La rândul lui, Marius Marinescu își confirmă reputația de cavalier al politicii de Dâmbovița și glăsuiește siderat: „Mă scuzați. S-a întâmplat. Îmi cer scuze. Vreau să vă spun că atâta mojicie este în politica asta...“

„Bideul“ nu-și încheie fraza. Și nici nu e nevoie s-o facă. Episodul nu e cel mai violent din istoria televizuală a politicii românești, dar face lumină (dacă mai e cazul) în subsolurile de comportament ale aleșilor. Și le spune celor care încă nutresc iluzii față de calitatea

clasei politice de la noi că sunt niște naivi incorigibili. Contraselecția operează netulburat. Anca Constantinescu și Marius Marinescu nu sunt altceva decât simpli oșteni trimiși de partid cu o misiune precisă: demolarea adversarului. Pentru așa ceva nu e nevoie de argumente, ci doar de capacitatea de-a jigni. Iar cei doi o au. Îi vezi în acțiune și-ți fuge mintea la Dante și la inscripția gravată pe poarta Infernului: *lasciate ogni speranza...*

Amatorii de comparații politice vor evalua, probabil, jocul apelor practicat de cei doi soldați de partid români cu soluția lichidă aleasă ceva mai la Est, în două contexte diferite. Pe 11 martie 1998, după o dezbatere aprigă în Duma de Stat cu privire la poziția oficială care trebuie adoptată de Rusia în cazul crizei din Kosovo, Vladimir Jirinovski urcă la tribună, găsește o sticlă de apă și un pahar și începe să-și răcorească adversarii politici. Jirinovski știe că e greu să împrști direct din sticlă, așa că toarnă apă în pahar de două-trei ori și-i stropește zdravăn pe opozanți, în ciuda eforturilor de dezarmare pe care le fac cei din jurul lui.

Douăzeci de ani mai târziu, într-o dezbatere electorală televizată la care iau parte mai mulți candidați la președinție, unul mai fără șanse decât celălalt, Ksenia Sobceak, fostă realizatoare TV și campioană autodeclarată a rușilor nemulțumiți, găsește ocazia să-l bată cu armele lui pe Vladimir Jirinovski, președintele unui Partid Liberal Democrat de un naționalism extrem, și-l stropește cu apă în plin „dialog“ (în realitate, un schimb prelungit de insulte peste fileul buneicuvințe). Printre altele, Jirinovski o face „proastă“ și „curvă“ pe Sobceak, cerând scoaterea ei din platou. Sobceak ripostează țâfnos și rezistă surprinzător de bine atacului. Trei zile mai